

SOCIALINIŲ IR EKONOMINIŲ PARTNERIŲ PATEIKTŲ PASTABŲ IR PASIŪLYMŲ DĖL 2014–2020 METŲ EUROPOS SĄJUNGOS FONDŲ INVESTICIJŲ VEIKSMŲ PROGRAMOS 3 PRIORITETO „SMULKIOJO IR VIDUTINIO VERSLO KONKURENCINGUMO SKATINIMAS“ PRIEMONĖS NR. 03.2.1-IVG-T-825 „EXPO KONSULTANTAS LT“ PROJEKTŲ FINANSAVIMO SĄLYGŲ APRAŠO KEITIMO PROJEKTO VERTINIMAS

Eil. Nr.	Pateiktos pastabos ir pasiūlymai	Pasiūlymų ir pastabų vertinimai bei Ūkio ministerijos komentarai
	<p>VŠĮ Lietuvos Inovacijų Centras, Lietuvos pramonininkų konfederacija, Lietuvos inžinerinės pramonės asociacija „Linpra“, asociacija „Žinių ekonomikos forumas“, Lietuvos lazerių asociacija, Lietuvos robotikos asociacija, Vilniaus pramonės ir verslo asociacija, Lietuvos spaustuvinių asociacija „LISPA“, Lietuvos maisto eksportuotojų asociacija „LitMEA“ ir Technologijų ir inovacijų paramos verslui asociacija</p>	
1.	<p>Projektų finansavimo sąlygų aprašo keitimo projektui pastabų neturi.</p> <p>Tačiau apgailėstaujame, kad atliekami Aprašo pakeitimai yra susiję tik su pakeistu specialiuoju projektų atrankos kriterijumi ir Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. 1K-316, pakeitimu ir nesiimama veiksnių patobulinti Aprašą, iš esmės padidinant lėšų investavimo efektyvumą, siekiant suteikti SVV subjektams reikiamą informacinę, konsultacinę metodinę ir kitą paramą eksporto, potencialių rinkų paieškos, tarptautinės prekybos klausimais ir taip paskatinti eksporto ir įmonių konkurencingumo augimą.</p> <p>Norime atkreipti dėmesį į tai, kad investavimas negali būti savitiksliis, bet turi turėti (i) aiškius ir pamatuojamus investavimo rodiklius, iliustruojančius investavimo efektyvumą bei (ii) mechanizmą, leidžiantį įvardinti subjektus, atsakingus už sprendimų dėl investavimo priėmimą.</p> <p>Šiuo metu galiojančios priemonės Nr. 03.2.1-IVG-T-825 „Expo konsultantas LT“ apraše nėra įvardinta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nei vieno rodiklio, kuris leistų pamatuoti investavimo efektyvumą į eksporto didėjimą bei jo tvarumą; - subjektų, atsakingų už atitinkamo rodiklio, iliustruojančio investavimo poveikį pasiekimą: <ul style="list-style-type: none"> - lėšas konsultacijoms gaunančioms įmonėms nekeliamas joks, net ir toks reikalavimas/įsipareigojimas, kaip pavyzdžiui, tęsti veiklą 3 ar 6 mėn. po konsultacijų gavimo; - kitos šalys (verslo konsultantai, VŠĮ “Versli Lietuva”, UAB “INVEGA”), dalyvaujančios lėšų investavimo procese, taip pat neprisiima jokių įsipareigojimų dėl investavimo efektyvumo – 	<p>Pateiktos pastabos ir pasiūlymai naudingi ir aktualūs, planuojama juos išanalizuoti ir įvertinti.</p> <p>Pažymime, kad priemonė „Expo konsultantas LT“ (toliau – Priemonė) prisideda prie 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos (toliau – Veiksmų programa) 3 prioriteto „Smulkiojo ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimas“ 3.2.1. konkretaus uždavinio „Padidinti MVĮ tarptautiškumą“ įgyvendinimo. Pagal Priemonę remiamos tik aukštos kokybės specializuotos konsultacinės paslaugos:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) aukštos kokybės konsultacijos eksporto ir įmonių tarptautinio bendradarbiavimo skatinimo klausimais iki trejų metų veikiančioms labai mažoms, mažoms ir vidutinėms įmonėms (toliau – MVP); 2) aukštos kokybės konsultacijos eksporto ir įmonių tarptautinio bendradarbiavimo skatinimo klausimais virš trejų metų veikiančioms MVĮ. <p>Atsižvelgiant į konkrečiu uždaviniu „Padidinti MVĮ tarptautiškumą“ siektinus tikslus, kurie nukreipti į iki 3 metų ir virš 3 metų veikiančių MVĮ tarptautiškumo skatinimą, nustatyti šios Priemonės projektų atrankos kriterijai ir stebėsenos rodikliai. Projektų finansavimo sąlygų aprašo 18 punktą numato, kad „Projektu turi būti siekiama toliau išvardytų stebėsenos rodiklių, iš kurių du, nurodyti Aprašo 18.2 ir 18.3 papunkčiuose, yra privalomi:</p> <p>18.1. kodas P.B.205 „Naujų įmonių, gavusių investicijas, skaičius“;</p> <p>18.2. kodas P.B.206 „Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (subsidijos)“;</p> <p>18.3. kodas P.N.813 „Gautos konsultacijos“.</p> <p>Produkto ir rezultato stebėsenos rodikliai turi tiesiogiai koreliuoti su Veiksmų programos konkrečiu uždaviniu, prie kurio įgyvendinimo</p>

nėra įvardinta, kiek turi padidėti eksportas įmonių, investavus į konsultavimą 5 584 801 Eur.

Galimą **investavimo neefektyvumą taip pat indikuoja** šie faktai:

- vadovaujantis viešai pateikta esinvesticijos.lt informacija, visais atvejais iš 123 pateiktų paraiškų pareiškėjai prašė skirti maksimaliai galima skirti finansavimo lėšų sumą - 4 000 Eur.
- visais atvejais projektų vertinimo metu buvo patvirtinta maksimali galima skirti finansavimo lėšų suma - 4 000 Eur, nepriklausomai nuo pareiškėjų potencialo ir pagrįstumo vykdyti savo pagamintos produkcijos ar paslaugų eksportą;
- daugiau kaip 55 proc. paraiškas pateikusių ir finansavimą gavusių įmonių yra įmonės, veikiančios iki 3 metų, kurioms konsultacijos kompensuojamos 85 proc. (jų tarpe dominuoja įmonės, turinčios tik 1-3 darbuotojus);
- tarp įmonių, gavusių finansavimą eksportui pradėti ir plėtoti, galima dažnai sutikti įmones, užsiimančias veikla, neturinčia realaus eksporto potencialo: įmonių steigimas; konsultacijos ES fondų klausimais; nekilnojamas turtas; sodininkų parduotuvė; kūdikių priežiūra; suaugusiųjų globa; sporto klubų veikla; naujų pastatų valymas po statybų; užsienio gamintojų atstovavimas ir pan.

Priemonės Nr. 03.2.1-IVG-T-825 „Expo konsultantas LT“ aprašyme nepagrįstai įtvirtinta nuostata, kad konsultavimas yra procesas, kai konsultantas teikia konsultacijas įmonių atstovams esant tik tiesioginiam kontaktui – mechanškai fiksuojant ir matuojant tik „gryną“ (būtinai fizinis konsultanto ir konsultuojamojo dalyvavimas konsultavimo procese tuo pačių metu) konsultavimo laiką, nevertinant konsultavimo poreikio pagrįstumo ir efektyvumo. Šis mechanizmas **visiškai neatitinka realaus** poreikio, tiek pagal formą, tiek pagal spektrą konsultavimo paslaugų, reikalingų pradėti ir tvariai plėtoti eksportą. Manome, yra naivu tikėtis, kad gavus 4 000 Eur vertės apie 45 val. auditorinių konsultacijų (pagal priemonę taikomas fiksuotas įkainis - 83,21 Eur/val. be PVM; 100,01 Eur/val. su PVM) atsiras realios potencijos realiam eksportui plėtoti.

Socialinių partnerių nuomone, priemonės Nr. 03.2.1-IVG-T-825 „Expo konsultantas LT“ **PFSA sąlygos ir faktinė lėšų naudojimo praktika in corpore skatina tik lėšų įsisavinimą**, bet ne efektyvų investavimą – pagrįstai tikėtina, kad pagal priemonės PFSA investuojamos lėšos bus išdalintos įmonėms, neturinčioms realios ir apčiuopiamos patirties

prisideda Priemonė. Todėl šioje Priemonėje netikslinga numatyti rodiklius, matuojančius konsultavimo paslaugas gavusių MVĮ veiklos efektyvumą, tęstinumą, pajamų augimą.

Taip pat pažymėtina, kad įgyvendinant šią Priemonę, nėra galimybės numatyti subjektų, atsakingų už Priemonės įgyvendinimo efektyvumo užtikrinimą. Vadovaujantis LR konkurencijos tarybos pateikta išvada, VŠĮ „Versli Lietuva“ neturi išimtinės teisės vykdyti su konsultacijų ir mokymų veikla susijusias veiklas, kai rinkoje yra ir kitų dalyvių galinčių teikti panašaus pobūdžio paslaugas.

Vadovaujantis Verslo konsultantų tinklo veiklos organizavimo ir administravimo tvarkos aprašo, patvirtinto LR ūkio ministro 2015 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. 4-558, nuostatomis, VŠĮ „Versli Lietuva“ atlieka verslo konsultantų atranką bei prižiūri verslo konsultantų teikiamų konsultacijų kokybę ir atlieka konsultacijų gavėjams suteiktų konsultacijų kokybės vertinimą ir analizę.

Uždaroji akcinė bendrovė „INVESTICIJŲ IR VERSLO GARANTIJOS“ (toliau – INVEGA), veikianti kaip įgyvendinančioji institucija, administruoja šios Priemonės įgyvendinimą. Paraiškos vertinimo metu INVEGA patikrina pareiškėjo teisę gauti kompensaciją ir bendrą vienai įmonei suteikiamą de minimis pagalbą, pasirašo su pareiškėju dvišalę sutartį dėl konsultacijų išlaidų dalies kompensavimo. INVEGA taip pat perveda kompensacijos lėšas projekto vykdytojui, gavusi ataskaitą iš VŠĮ „Versli Lietuva“ apie gautas ir apmokėtas konsultacijas.

Informuojame, kad siekiant išvengti dvigubo finansavimo rizikos, pagal šią Priemonę nėra galimybės praplėsti finansuojamų veiklų spektrą. Primename, kad MVĮ dalyvavimas tarptautinėse parodose, mugėse ir verslo misijose remiamas pagal priemonę „Naujos galimybės LT“. Atitinkamai įmonių grupių (klasterių) sinergija paremtos veiklos, nukreiptos į naujų eksporto rinkų paiešką (konsultacinės, įskaitant ekspertines, paslaugos, narystė tarptautiniuose tinkluose (platformose), rinkodaros priemonių, skirtų įsiliejimui į tarptautinius tinklus, rengimas ir kita) remiamos pagal priemonę „Verslo klasteris LT“.

Taip pat norime atkreipti dėmesį, kad išanalizavus priemonės „Verslo konsultantas LT“ 1-ojo kvietimo teikti paraiškas rezultatus ir projektų patikrų vietoje rezultatus, buvo pakeista konsultantų atrankos ir priežiūros tvarka, **griežtinant reikalavimus verslo konsultantams ir projektų vykdytojams:**

- 1) numatytas **naujas reikalavimas verslo konsultantams** – teikiant konsultacijas žodžiu (tiek tiesiogiai, tiek nuotoliniu būdu) sudaryti sąlygas, minimaliai sustabdant konsultacijos teikimo procesą, bet

ir (ar) pagrįstų siekių vykdyti savo sukurtų produktų ar paslaugų tvarų eksportą.

Siūlome stabdyti projektų finansavimą pagal priemonę Nr. 03.2.1-IVG-T-825 „Expo konsultantas LT“ ir priemonės PFSA:

- numatyti konkrečius siektinus rezultatus – ką planuojama pasiekti investavus 5 584 801 Eur ir numatyti subjektus, atsakingus už atitinkamų rezultatų pasiekimą;
- praplėsti finansuojamų veiklų spektrą (konsultavimas: partnerių paieška, dalyvavimas renginiuose, ir t.t.); praktinis dalyvavimas/prisistatymas partnerystės renginiuose užsienyje (pilotinės veiklos); ribotos apimties mokymai; ir pan.);
- numatyti dalykinį ir sektorinį veiklų koordinavimą;
- numatyti galimybę panaudoti potencialą subjektų, turinčių realią patirtį eksportuoti (pvz., mentoriai).

Esant poreikiui, esame pasirengę detalčiau pristatyti pasiūlymus ir aktyviai dalyvauti darbo grupėje, kurioje būtų siekiama iš esmės patobulinti priemonę „Expo konsultantas LT“, tam kad ji maksimaliai prisidėtų prie 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 3-me prioritete įvardintų tikslų ir uždavinių įgyvendinimo bei turėtų tvarų ilgalaikį poveikį, didinant Lietuvos ūkio konkurencingumą ir efektyvumą.

kuriuo konsultacijos teikimo metu prie konsultacijos nuotoliniu būdu prisijungti bei daryti konsultacijų įrašus VŠĮ „Versli Lietuva“ ir INVEGA darbuotojams;

- 2) detaliam ir aiškiam apibrėžtos **konsultantų pareigos informuoti** (nurodant konsultacijos tikslią vietą, data, temą, konsultantų vardą, pavardę ir kontaktus, konsultuojamos įmonės pavadinimą ir kontaktus, konsultacijos pradžios ir pabaigos laiką, konsultacijos būdą) **apie būsimas konsultacijas** (ne vėliau kaip likus 1 darbo dienai iki numatomos konsultacijos teikimo dienos);
- 3) papildyta nuostata, kad konsultacijos vykdymas nepranešus arba pranešus vėliau nei numatyta apraše, apie konsultacijų datos, pradžios laiko, trukmės ir vietos pasikeitimus laikomas **nesąžiningu verslo konsultanto veikimu**;
- 4) nustatyta **prievolė VŠĮ „Versli Lietuva“** – ne rečiau kaip 2 kartus per mėnesį atlikti konsultacijų gavėjams suteiktų konsultacijų kokybės vertinimo anketinių apklausų analizę ir atnaujinti informaciją apie verslo konsultanto suteiktų konsultacijų kokybės įvertinimo vidurkį interneto svetainėje vkt.verslilietuva.lt;
- 5) sugriežtinta **verslo konsultantų išbraukimo iš Verslo konsultantų tinklo tvarka**.

Primename, kad valstybės narės ir socialiniai ir ekonominiai partneriai, teikdami pastabas ir pasiūlymus Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis remiamoms priemonėms, turi vadovautis Europos Komisijos 2014 m. sausio 7 d. deleguoto reglamento (ES) Nr. 240/2017 dėl Europos struktūrinių ir investicinių fondų Europos partnerystės elgesio kodekso nuostatomis. Šio reglamento 12 straipsnis numato prievolę valstybėms narėms užtikrinti, kad „*rengiant kvietimus teikti pasiūlymus, pažangos ataskaitas ir atliekant programų stebėseną vertinimą įtraukti partneriai žino savo prievoles, susijusias su duomenų apsauga, konfidencialumu ir interesų konfliktu.*“

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą informaciją, prašome užtikrinti, kad socialiniai ir ekonominiai partneriai, teikiantys pastabas ir pasiūlymus priemonių „Verslo konsultantas LT“, „Expo konsultantas LT“ ir „Eco konsultantas LT“, nedalyvautų kaip verslo konsultantai Verslo konsultantų tinkle, siekiant išvengti interesų konflikto.